
УДК 81'243:159.929

Галашова Олена Геннадіївна
ст. викладач кафедри іноземних мов,
Одеський національний економічний університет (Україна)

ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ЕКОНОМІКИ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

***JEL classification:* A290; Z130**

Пріоритетність співробітництва, партнерства та взаєморозуміння у процесі налагодження ділових стосунків визначає необхідність формування емоційного інтелекту майбутніх фахівців з економіки.

Емоційний інтелект розглядається як тип соціального інтелекту, коли виявляється здатність контролювати, відслідковувати власні емоції та емоції інших людей, розрізняти їх і використовувати цю інформацію для спрямування процесу мислення та управління діями. Дослідження Дж. Мейера і П. Селовея доводять, що, порівняно з соціальним інтелектом,

емоційний інтелект більш чітко відрізняється від загального інтелекту, тому що вміщує у собі керування емоціями та емоційним змістом спілкування. Отже, емоційний інтелект як серія ментальних здібностей виявляється у запропонованій Дж. Мейером, П. Селовеєм, Д. Карузо ієрархічній моделі, компонентами якої визначено:

1. Здатність помічати факт наявності емоції, сприймати, визначати емоції, диференціювати істинні й помилкові вирази емоцій.
2. Здатність викликати певну емоцію, контролювати її.
3. Здатність розуміти емоції, аналізувати причини виникнення тієї чи іншої емоції, виявляти зв'язки між емоціями, класифікувати емоції, інтерпретувати їх значення.
4. Здатність контролювати емоційні стани, управляти емоціями, уміння знижувати інтенсивність негативних емоцій [1, с. 775].

Варто зауважити, що, насамперед, у цій моделі виділено когнітивний аспект емоційного інтелекту, оскільки «такі риси особистості, як екстраверсія, передбачають схильність до поведінки; інтелект включає здібності взаємопов'язаного організму» [2, с. 435].

Теорія Д. Гоулмена відрізняється підходом до поєднання у структурі емоційного інтелекту когнітивних здібностей з особистісними характеристиками. Важливою особистісною характеристикою є «здатність ідентифікувати емоції інших людей, бути чутливим до них...» [3, с. 31]. Отже, мова йде про емпатію – якість особистості, яка передбачає суб'єктивне сприйняття іншої людини, уміння поставити себе на її місце, проникнення в її внутрішній світ, розуміння її переживань, думок, почуттів. Емпатія зближує людей в спілкуванні, доводить його до довірчого, інтимного рівня [4, с. 100].

Аналіз досліджень феномену емоційного інтелекту дозволяє виявити деякі шляхи формування емоційного інтелекту у студентів – майбутніх фахівців з економіки у процесі навчання іноземної мови:

1. Опрацювання та обговорення оригінальних іноземних текстів відповідної тематики, виявлення значимості емоційного інтелекту для успішності професійної діяльності.

2. Залучення студентів до пошукової дослідницької діяльності з метою аналізу теорій емоційного інтелекту з оригінальних англійських джерел, формування усвідомленого ставлення до власних здібностей, самодостатності, здатності до саморегуляції, проведення тестів на визначення рівня власного емоційного інтелекту та емпатії. Варто зауважити, що критичне мислення, яке розвивається у процесі дослідницької роботи, сприятиме готовності студентів до практичної реалізації результатів наукового пошуку. Отже, аргументи учених щодо доцільності формування емоційного інтелекту поступово спонукають студентів до аналізу та контролю їхніх власних емоційних станів. Цікавим може виявитися висновок зарубіжних дослідників, що емоційно розумні люди, зазвичай, краще уживаються з іншими і є більш чуйними та співчутливими. Тому вони, швидше за все, будуть успішнішими порівняно з колегами [5].

3. Залучення студентів до публічних виступів, участі в студентських наукових конференціях. Власний досвід свідчить про те, що виступи з доповідями іноземною мовою на великих форумах є своєрідним викликом самодостатності та емоційній витримці особистості. Уміння логічно та лаконічно пояснювати власну точку зору, дотримуватися регламенту, відповідати на іноді непередбачені запитання вимагає високої психічної та фізичної концентрації. Тому виникає необхідність визначати власні емоції та емоції співрозмовників, відслідковувати зв'язки між емоціями, наприклад, у ситуаціях виявлення різних підходів до вирішення питання, емоційного напруження як результат, в окремих випадках, нерозуміння стилю та іноземного мовлення доповідача. Варто зазначити, що практика виступів перед аудиторією формує здатність інтерпретувати значення емоцій та уміння знижувати інтенсивність негативних емоцій, виявляючи емпатію у процесі спілкування.

4. Співпраця в «малих групах». Командна робота може передбачати роботу в «парах» або «трійках»: у процесі колективного обговорення питання, складання діалогів відбувається обмін думками та досвідом, розвивається критичне мислення, формується емпатія – уміння не лише слухати, але й проникливо сприйняти ідеї кожного члена групи. Більш «сильні» з мовної підготовки студенти спрямовують діяльність усієї групи, допомагають студентам, які мають мовні труднощі.

5. Проблемне навчання іноземної мови. Проблемні методи навчання – «круглий стіл», кейс-метод, «мозковий штурм», метод проєктів, полілог, дискусія, рольова гра висувають завдання щодо індивідуального осмислення проблеми, уміння виявити шляхи її вирішення та

запропонувати свої ідеї у рамках роботи всієї академічної групи. Зазначимо, що ретельна робота над питанням до обговорення розкриває творчі здібності студентів, і кожен з них прагне довести дієвість власних аргументів. Отже, дискусія часто набуває емоційної забарвленості. З одного боку, це свідчить про інтерес групи до теми дискусії. З іншого боку, необхідно контролювати власні емоції та слідкувати за емоціями співрозмовників, виявляти наполегливість і, водночас, толерантність.

Виходячи з власного досвіду, можна зробити висновок про ефективність використання зазначених шляхів формування емоційної усталеності за умов контролю викладачем та студентами вербальних засобів комунікації, доцільного використання іншомовних кліше подяки, поваги, згоди, незгоди, з'ясування незрозумілих питань, уваги до рухів, жестів, усіх видів невербальної комунікації.

Література

1. Mayer J. D., Di Paolo M., Salovey P. *Perceiving affective content in ambiguous visual stimuli : a component of emotional intelligence*. Journal of Personality Assessment. 1990. Vol. 54. No. 3, 4. Pp. 772–781. DOI: <https://doi.org/10.1080/00223891.1990.9674037>.
2. Mayer J. D., Salovey P. *The intelligence of emotional intelligence*. Intelligence. 1993. Vol. 17 (4). Pp. 433–442. DOI: [https://doi.org/10.1016/0160-2896\(93\)90010-3](https://doi.org/10.1016/0160-2896(93)90010-3).
3. Гоулмен Д. *Эмоциональное лидерство : искусство управления людьми на основе ЭИ* / Пер. с англ. Д. Гоулмен, Р. Бояцис, Э. Макки. Москва : Альпина Бизнес Букс, 2005. 301 с.
4. *Психологічний словник* / авт.-уклад. В. В. Синявський, О. П. Сергєєнкова; за ред. Н. А. Побірченко. 2007. 36 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/5980/3/O_Serhieienkova_IL.pdf (дата звернення: 28.04.2021).
5. Duggal N. *What is emotional intelligence and its importance* / Online Bootcamp portal – Simplilearn. URL: <https://www.simplilearn.com/emotional-intelligence-what-why-and-how-article> (access date: 28.04.2021).